

აშშ - საქართველო: სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების ზოგადი ასპექტები

თანამედროვე ეტაპზე აშშ-ს ეკონომიკურ-პოლიტიკური ინტერესები გააჩნია მსოფლიოს სხვადასხვა რეგიონებში, მათ შორის, კავკასიაშიც (განსაკუთრებით საქართველოში).

ვასილ კიკუშაძე,
ეკონომიკის აკადემიური
დოქტორი, თსუ-ს პროფესორი

აშშ-ს ინტერესს საქართველოში, უპირველეს ყოვლისა, განაპირობებს ჩვენი ქვეყნის გეოპოლიტიკური მდებარეობა და აშშ-ს მისწრაფება ხელი შეუწყოს მსოფლიოში უსაფრთხო, დემოკრატიული პოლიტიკურ-ეკონომიკური გარემოს ჩამოყალიბებას. საქართველოსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებს შორის ოფიციალური დიპლომატიური ურთიერთობები 1992 წლის 23 აპრილიდან იწყება, ამავე წელს ფორმდება პირველი ეკონომიკური ხასიათის ხელშეკრულება საქართველოს მთავრობასა და ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობას შორის ინვესტიციების ხელშეწყობის შესახებ.

აშშ-ს ოფიციალური პოლიტიკა საქართველოსთან მიმართებაში შემდეგი მიზნების შესრულებას ითვალისწინებს: 1) დაეხმაროს ქვეყანას ლიბერალური დემოკრატიული, ეკონომიკური და პოლიტიკური რეფორმების გატარებაში; 2) უზრუნველყოს ქვეყანაში ადამიანის უფლებების დაცვის მყარი მექანიზმების შექმნა და 3) დაეხმაროს ქვეყანას ეროვნული უსაფრთხოების სისტემის ჩამოყალიბებაში. 2004 წლის იანვარში აშშ მთავრობამ გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებისთვის შეიმუშავა დახმარების პროგრამა „ათასწლეულის გამოწვევა“. მისი მთავარი განსხვავება სხვა პროგ-

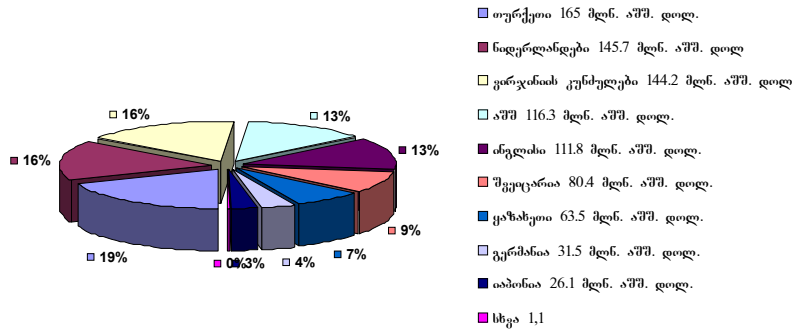
რამებისგან მდგომარეობს იმაში, რომ დასახმარებელი ქვეყანა თავადვე ირჩევს მისთვის პრიორიტეტულ დარგებს, ხოლო, ქვეყნების შერჩევა მათ მიერვე წარმოდგენილი ეკონომიკური პროექტების პერსპექტიულობის მიხედვით და ამ ქვეყნებისადმი საკონკურსოდ წინასწარ შერჩეული 16 კრიტერიუმის მიხედვით ხდება. მათ შორის, განსაკუთრებული ყურადღება შემდეგ სამ კრიტერიუმს მიექცა: **სამართლიანი მმართველობა, ეკონომიკური თავისუფლება და ადამიანების კეთილდღეობაზე ზრუნვა**. საქართველომ 2005 წლის აგვისტოში შესძლო მოეპოვებინა 295,3 მილიონიანი აშშ დოლარის ოდენობის ხუთწლიანი გრანტი ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციისა და კერძო სექტორის განვითარებისათვის. აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება: **სამცხე-ჯავახეთის გზისა და ენერგო-სექტორის რეაბილიტაცია, რეგიონალური ინფრასტრუქტურის განვითარება, აგრობიზნესის განვითარება და სხვადასხვა სახის რეგიონალური განვითარების პროექტები**.

ცხადია, მსოფლიო ფინანსურმა კრიზისმა და გასული წლის აგვისტოს მოვლენებმა ნეგატიურად იმოქმედა საქართველოში ინვესტიციების შემოდინებაზე და ისედაც მცირე უცხოური ინვესტიციების შემოსვლა ფაქტიურად შეაჩერა. საქართველოს სტატის-

ტიკის დეპარტამენტის ინფორმაციის თანახმად, 2008 წელს საქართველოში შემოსული პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 1,2 მლრდ დოლარი შეადგინა, რაც 2007 წელთან შედარებით 600 მილიონით ნაკლებია. საქართველოში 2008 წელს განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მიხედვით ქვეყნების პირველი ათეული შემდეგნაირად გამოიყურება (იხ. სქემა №1).

სქემა №1-დან ჩანს, რომ აშშ-მა 2008 წელს საქართველოში 116,3 მლნ. აშშ დოლარის პირდაპირი ინვესტიცია განახორციელა, რითაც იგი 2008 წელს მე-4 ადგილს იკავებდა უმსხვილესი ინვესტორი ქვეყნების ათეულში. აღსანიშნავია, რომ 2008 წელს საქართველოში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობა წინა წლების ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით დაახლოებით 16%-ით შემცირდა ქვეყანაში განვითარებული მოვლენებისა და მსოფლიო ფინანსური კრიზისის გამო. 2008 წლის მე-3 კვარტალში საქართველოში ყველაზე მსხვილი ინვესტორი იაპონია იყო – 34,7 მლნ. აშშ დოლარით. საქართველოში განვითარებული აგვისტოს მოვლენების შემდეგ პირველი განაცხადი ინვესტიციების დაბანდების შესახებ ამერიკულმა საინვესტიციო კომპანია „დოჰენ გრუპი“-მა გააკეთა, როგორც ჩანს, იგი სამშენებლო და

სქემა №1. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები საქართველოში 2008 წელი.

ინფრასტრუქტურული პროექტების ინვესტირებას გეგმავს. აშშ-ს სახელმწიფო დეპარტამენტის გადამწყვეტილებით საქართველო ეტაპობრივად მიიღებს 1 მლრდ აშშ დოლარის დახმარებას რუსეთის აგრესიის შედეგად დაზარალებული ინფრასტრუქტურის აღსადგენად, რაც მსოფლიოს ცივილიზებული ქვეყნების მიერ საქართველოსთვის გამოყოფილ დახმარებებთან ერთად ჯამში დაახლოებით 4,5 მლრდ აშშ დოლარია. ამ მოცულობის დახმარების სწორად გამოყენების შემთხვევაში საქართველოში შესაძლებელი იქნება მსოფლიო ფინანსური კრიზისის ნეგატიური შედეგების მეტნაკლებად განეიტრალება.

უკანასკნელ პერიოდში აშშ-ს საქართველოს ვაჭრობისა და ინვესტიციების საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება პრეფერენციული სავაჭრო რეჟიმი (GSP+) გავრცელების

დეს დამატებით 1400 დასახელების ქართულ პროდუქტზე, რაც იმედია კიდევ უფრო გააღრმავებს სავაჭრო ურთიერთობებს აშშ-სა და საქართველოს შორის, შეამცირებს ექსპორტ-იმპორტის უარყოფით საზღვარს და ხელს შეუწყობს ქვეყანაში ინვესტიციების შემოდიდებას. 2007 წელს საქართველოდან აშშ-ში განხორციელდა 149561 მლნ. აშშ. დოლარის ექსპორტი, რამაც ქვეყნის მთლიანი ექსპორტის 12,2 % შეადგინა.

ექსპორტში ფეროშენადნობებს 2007 წელს საქართველოდან აშშ-ში განხორციელებულ მთლიან ექსპორტში 75.5 % უკავია, სხვადასხვა სახის სასუქებს 19.6%, ხოლო დანარჩენ ადგილებს სხვა პროდუქტები იკავებენ მცირე მაჩვენებლებით. აღსანიშნავია, რომ აშშ-თან პრეფერენციული სავაჭრო რეჟიმის (GSP+) შემოღებით 3500-მდე დასახელების ქართულ

პროდუქტს, რომლებიც დღემდე იგზავნებოდა აშშ-ში, დამატება ისეთი პროდუქტია, როგორიცაა: თხილი, ღვინის ყველა სახეობა, ბოსტნეულისა და ხილის კონსერვები და წვენი, ასევე, უალკოჰოლო სასმელები და სხვადასხვა სახეობის ხილ-ბოსტნეული, რაც უდავოა, რომ ექსპორტის შესაძლებლობებს კიდევ უფრო გაზრდის და გააღრმავებს სავაჭრო ურთიერთობებს აშშ-თან.

აღსანიშნავია ისიც, რომ 2009 წლის 9 იანვარს აშშ-სა და საქართველოს შორის გაფორმდა დოკუმენტი – ქარტია „ამერიკის შეერთებული შტატები და საქართველო“, რომელმაც შესაძლებელია გადამწყვეტი როლი ითამაშოს ჩვენი ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისა და სამხედრო-პოლიტიკური უსაფრთხოების უზრუნველყოფაში. ქარტიის გაფორმების შემდეგ მომავალი პარტნიორული ურთიერთობები საქართველოსა და აშშ-ს შორის თვისობრივად ახალ ეტაპზე გადავა, რაც გონივრულად უნდა გამოვიყენოთ ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებისთვის. უპირველეს ყოვლისა, საჭიროა ამუშავდეს ქვეყნის საწარმოო სექტორი, ანუ, გაეზღვი მწარმოებელი ქვეყანა, რაც თავისთავად მოხსნის უმუშევრობას, სიღარიბეს და სხვა პრობლემებს, რომელთაც მხოლოდ მომხმარებლის სტიმულირებით ვერ გადავჭრით.

ANNOTATION

GENERAL ASPECTS OF GEORGIAN-AMERICAN TRADE-ECONOMIC RELATIONS

V.Kikutadze, Academic Doctor of Economics Sciences
Professor of Business and Economics Faculty of Tbilisi State University

Nowadays the United States of America is the world's leader country, that has its own political and economical interests in different regions of the world, including in the Caucasus region, especially - in Georgia. The geo-political situation of our country and the aim of the USA to support forming safely, democratic and political and economical environment all over the world determine the reason of such interest of the USA. Official diplomatic relations between the USA and Georgia begins from April 23, 1992. The first economical agreement on supporting investments

between American and Georgian governments was signed in the same year. The politics of the USA referring to Georgia implies achieving these goals: 1. To help the country reforming in liberal democracy, economic and politics. 2. To provide introducing hard bases of defending human rights. 3. To help the country establishing the national safety system. Following, the USA performed various economic projects in Georgia, and performs them even today. In such way, it makes market relations to develop in an irreversible way.